

עמיה. אַזל לְמֵייתִי סִיְהָרָא, וְהִיא מִתְפָּסָא. בְּאֵן אֲתָר מִתְפַּסֵּת. אֲלֵא סְלִיקַת, לְהֵהוּא אֲתָר, דְּאֲתָמֵר בֵּיהּ בְּמַכְסָה מִמֶּךָ אַל תְּחַקֹּר, לְפִיִּסָּא לִיהַ עַל בְּנֵהָ.

ברוך הוא, והוא אומר לו שביא עדים. והוא מביא לשמש עמו. הולך להביא הלכנה, והיא מתפסה. באיזה מקום מתפסית? אלא עולה למקום שהוא שגאמר בו במכסה ממך אל תחקר, לפיכך לו על בניה.

וְהֵאֵי הוּא דְאָמַר קָרָא, תְּקַעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוּפָר בַּפֶּסַח לְיוֹם חֲגֻנּוּ. לְאֲתָר דְּבִיהַ סְלִיקַת שְׂכִינְתָא, דְּאֲתָמֵר בֵּיהּ וּבְמַכְסָה מִמֶּךָ אַל תְּחַקֹּר. וְחֻבִּין בְּאֲתְפָּסִיָּא, תִּמְן צְרִיף לְמִידָן בֵּינוּ לְבִין קוּנּוּ. וְחֻבִּין בְּאֲתַגְלִיָּא דְעֶבֶד לֹון, אֲתָמֵר (מְשַׁלֵּי כַח) מַכְסָה פְּשַׁעִיו לֹא יִצְלִיחַ. דְּשְׂכִינְתָא מְסֻטָּרָא דְכֶתֶר אִיהִי עֲלָמָא דְאֲתְפָּסִיָּא, וְאוּקְמוּהָ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, דְּצְרִיף בַּר נֶשׁ לְחִבְרָא לָהּ לְהֵהוּא אֲתָרָא. בְּהֵהוּא זְמַנָּא מְטִי זְמַנָּא דְרַחֲמֵי, וְאֶעֱבַר דִּינָא. וּבְגִין דָּא לְחִבְרִיָּה אָמַר לְזַפְאָה לִיהַ בְּעֵדוּתֵיהַ, אֲבָל לְרַשַׁע אֵין מְזַכִּין לוֹ.

וזהו שאמר הפסוק, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. למקום שבו עולה השכינה, שגאמר בו ובמכסה ממך אל תחקר. וחטאים בכסוי, שם צריך לדון בינו לבין קונו. ועברות בגלוי שעשה אותם, נאמר (משלי כח) מכסה פשעיו לא יצליח. שהשכינה מצד הפתר היא עולם הנעלם, ובארוה בעלי המשנה שצריך אדם לחבר אותה למקום שהוא. בזמן שהוא מגיע זמן הרחמים ועובר הדין. ומשום זה לחברו אמר לזכות אותו בעדותו, אבל לרשע אין מזכין לו.

וְעוֹד, קִדְשָׁא בְרִיף הוּא וּשְׂכִינְתֵיהַ סְהַדִּין עַל בַּר נֶשׁ, הֵדָא הוּא דְכָתִיב, (דְּבָרִים ל) הַעֲיִדְתִּי בְכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֶת הַשָּׁמַיִם, הֵהוּא דְאֲתָמֵר בֵּיהַ (מַלְכִים א ח) וְאֲתָה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ, הֵהוּא דְאֲתָמֵר בֵּיהַ (יִשְׁעִיָּה יט) וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רַגְלִי. וְעוֹד, תְּרִין סְהַדִּין: עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, וְצַדִּיק. וְאֵינּוֹן ע"ד, מִן שְׁמ"ע אֶחָד. עַד, מִן בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלַכּוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

ועוד, הקדוש ברוך הוא ושכינתו עדים על האדם, זהו שכתוב (דברים ל) העידתי בכם היום את השמים ואת הארץ. את השמים - אותו שגאמר בו (מלכים א ח) ואתה תשמע השמים. ואת הארץ - אותו שגאמר בו (ישעיהו טו) והארץ הדם רגלי. ועוד, שני עדים - העמוד האמצעי וצדיק. והם אותיות ע"ד משמע אחד. ע"ד - מברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

עַר פִּי שְׁנַיִם עֲדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֲדִים יוֹמַת הַמַּת, דָּא סְמָאֵל, מַת מַעֲקָרוֹ (בְּמִדְבָר יג) וַיִּשְׁאוּהוּ בַּמוּט בְּשָׁנַיִם. לֹא יוֹמַת עַל פִּי עַד אֶחָד, דְּלֹא יֵהֵא לִיהַ חוּלְקָא בְּאֵל אֶחָד.

ער פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת. זה סמאל, מת מעקרו, (במדבר יג) וישאוהו במוט בשנים. לא יומת על פי עד אחד, שלא יהיה לו חלק באל אחד.

כִּי יָקוּם עַד חֲמֵס בְּאִישׁ וְגו', וְדָרְשׁוּ הַשְּׁפָטִים הַיֵּטֵב וְגו', וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם וְגו'. פְּקוּדָא דָּא לְדְרוּשׁ וְלַחֲקוֹר הָעֲדִים בְּזו' וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם וְגו'. מִצְוָה זוֹ לְדָרְשׁ וְלַחֲקוֹר הָעֲדִים בְּשִׁבְעַת חֲקִירוֹת קִדְמָה שִׁדוּן לוֹ בְּעִנְשׁ

כי יקום עד חמס באיש וגו' ודרשו השפטים היטב וגו', ועשיתם לו כאשר זמם וגו'. מצוה זו לדרש ולחקר העדים בשבעת חקירות קדם שידון לו בענש

מיתה. בִּשְׁבַע חֲקִירוֹת, שְׁבַע כְּנָגֵד (זכריה ד) שְׁבַעַה אֱלֹהֵי עֵינֵי ה' הִמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ. בָּהֶם (ויקרא כו) וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי שְׁבַע.

מִצְוָה אַחֵר זֶה - לַעֲשׂוֹת לְעַד זֶמֶם כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאַחִיו. שְׁנֵי עֲדֵי שֶׁקֶר, שֶׁהֵם סְמָא"ל וְנַחֲשׁ, אִם יְבוֹאוּ לְהַעֲדֵד עֲדוֹת שֶׁל שֶׁקֶר עַל יִשְׂרָאֵל, שְׁטַעוּ בֵּין שֵׁשׁ לְשֵׁבַע, שֶׁהֵם אוֹתוֹת ז"ו. וְזֶהוּ (ישעיה מג) עִם זֶה יִצְרַתִּי לִי תִהְלְתִי יִסְפְּרוּ.

וְרָא יִתְיַחַד ו' עִם ז' אֲלֵא בְּשִׁרְפַת חֲמֵץ, שְׁבִין שְׁעָה שְׁשִׁית לְשִׁבְעִית. וְאֵף עַל גֵּב שְׁמֵהֲתוֹרָה הוּא עַד סוֹף שֵׁשׁ, גָּזְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל חֲמֵשׁ, וְשׁוֹרְפִין בְּתַחֲלַת שֵׁשׁ. וּמְלַמְּדִים בְּעֲלֵי הַמְּשֻׁנָּה מַעֲדוֹת שֶׁל שְׁעוֹת הַחֲמֵץ לְעֲדוֹת שֶׁל בְּדִיקוֹת הַעֲדִים שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁהֲרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְהַכֹּל מִפְּרֵשׁ בַּמְּשֻׁנָּה. וַיִּקְיִם בָּהֶם, כִּי בַדְּבָר שֶׁחֲשַׁבּוּ מַצְרִים לְדוֹן וְכוּ'. וְזֶהוּ וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם. (דף ער"ה ע"ב)

מִצְוָה אַחֵר זֶה - לְקַבֵּל בֵּית דִּין הַגָּדוֹל עֲלֵיהֶם. בִּינָה, מִצַּד הַגָּדוֹל נִקְרָאת אֱלֹהִים, בֵּין דִּין הַגָּדוֹל, גָּדוֹל בְּדִינֵיו, וְגָדוֹל בְּזַכּוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שׁוֹם תְּשִׁים עֲלֵיךְ מֶלֶךְ, בְּמִצְוָה. שׁוֹם - לְמַעַלָּה, תְּשִׁים - לְמַטָּה. כִּף לְקַבֵּל עֲלָיו בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, אֵף עַל גֵּב שֶׁקַּבֵּל עֲלָיו בֵּית דִּין הַקָּטָן. בֵּין דִּין הַקָּטָן, בֵּית דִּין שֶׁל שְׁלֹשָׁה, מִצַּד הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. בֵּין דִּין הַגָּדוֹל, מֵאֲלוֹ סְנֵהֲדָרִין גְּדוֹלָה.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁבַעִים אִישׁ הָיוּ בְּסִנְהֶדְרֵין גְּדוֹלָה, וְאֵתָה הַגָּדוֹל עַל כָּלָם, (שְׁמוֹת יח) וְהָיָה כָּל הַדְּבָר הַגָּדוֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל הַדְּבָר הַקָּטָן יִשְׁפְּטוּ הֵם. אֵלוֹ (הם

חֲקִירוֹת, קוֹדֵם דִּיִּדִין לִיה בְּעוֹנֵשָׁא דְמוֹתָא, בְּשְׁבַע חֲקִירוֹת, שְׁבַע לְקַבֵּל (זכריה ד) שְׁבַעַה אֱלֹהֵי עֵינֵי יי' הִמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ. בְּהוֹן (ויקרא כו) וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי שְׁבַע.

בְּקוֹדָא בְּתַר דָּא, לַעֲשׂוֹת לְעַד זֶמֶם כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאַחִיו. תְּרִין סְהַדֵי שֶׁקְרָא דְאִינוּן סְמָאֵל וְנַחֲשׁ, אִי יִיתוּן לְאַסְהֵדָא סְהַדוֹתָא דְשֶׁקֶר עַל יִשְׂרָאֵל, דְטַעוּ בֵּין ו' לְז' דְאִינוּן אֲתוּוֹן זֶה. וְהֵאֵי אִיהוּ (ישעיה מג) עִם זֶה יִצְרַתִּי לִי תִהְלְתִי יִסְפְּרוּ.

וְרָא יִתְיַחַד ו' עִם ז', אֲלֵא בְּשִׁרְפַת חֲמֵץ, דְּבִין ו' לְז'. וְאֵף עַל גֵּב דְּמַדְאֹרֵייתָא אִיהוּ עַד סוֹף שִׁית, גָּזְרוּ רַבָּנָן, אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל חֲמֵשׁ, וְשׁוֹרְפִין בְּתַחֲלַת שֵׁשׁ. וְאוֹלְפֵי מְאָרֵי מִתְנִיתִין מִסְהַדוֹתָא דְשַׁעֲתֵי דְחֲמֵץ, לְסְהַדוֹתָא דְבְּדִיקוֹת דְסְהַדֵי, דְהֵהוּא דְהֲרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְכֹלָא מִפְּרֵשׁ בְּמִתְנִיתִין. וַיִּקְיִם בְּהוֹן, אֲרִי בְּפִתְגָמָא דְחֲשִׁיבוּ מַצְרָאֵי לְמִידָן וְכוּ'. וְהֵאֵי אִיהוּ וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם. (דף ער"ה ע"ב)

בְּקוֹדָא בְּתַר דָּא, לְקַבֵּל בֵּית דִּין הַגָּדוֹל עֲלֵיהֶוּ, בִּינָה, מִסְטָרָא דְגְּדוּלָה אֲקָרִי אֱלֹהִים, בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, רַב בְּדִינָיו, וְרַב בְּזַכּוּוֹ, כְּגוֹוֵנָא דְאַתְמַר שׁוֹם תְּשִׁים עֲלֵיךְ מֶלֶךְ בְּפִקּוּדָא, שׁוֹם לְעֵילָא, תְּשִׁים לְתַתָּא. הַכִּי לְקַבֵּל עֲלֵיהָ בֵּית דִּין רַבְרָבָא, אֵף עַל גֵּב דְקַבִּיל עֲלֵיהָ בֵּית דִּין זְעִירָא. בֵּית דִּין זְעִירָא, בֵּית דִּין שֶׁל שְׁלֹשָׁה, מִסְטָרָא דְשְׂכִינְתָא תַתָּא. בֵּית דִּין רַבְרָבָא, מֵאֲלִין סְנֵהֲדָרֵי גְּדוּלָה.

אָמַר בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, שְׁבַעִים סְנֵהֲדָרֵי גְּדוּלָה הָיוּ, וְאַנְתָּ רַבְרָבָא עַל כָּלָהוּ, (שְׁמוֹת יח) וְהָיָה כָּל הַדְּבָר הַגָּדוֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל הַדְּבָר

הקטן ישפטו הם. אלו. (הם סנהדרין גדולה, סנהדרין קטנה). סנהדרין גדולה מצד השכינה העליונה, סנהדרין קטנה מצד השכינה התחתונה.

מושה שושבינא דמלפא, אהרן שושבינא דמטרוניתא. ועמהון שבעין ותריין סנהדרין, כמנזן חסד, ומהכא סנהדרין גדולה. סנהדרין קטנה, מטטרא דשמאלא, (בראשית א) את המאור הקטן לממשלת הלילה.

ובגין דא, תפארת את המאור הגדל לממשלת היום, דאתמר ביה (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו. את המאור הקטן לממשלת הלילה, (שם) ובלילה שירה עמי. שיר דלויים, ודא יסוד. (שמואל א כ) בן ישי חי על האדמה. דתקין עשר מיני תהלים, בשירה. ואיהו צדיק לשמאלא, את המאור הקטן, ודא שכינתא, דאתנטילת משמאלא. ע"כ.

סנהדרין גדולה, סנהדרין קטנה). סנהדרין גדולה מצד השכינה העליונה, סנהדרין קטנה מצד השכינה התחתונה.

מושה שושבין המלך, אהרן שושבין המלכה. ועמהם שבעים ושנים סנהדרין, כמנזן חסד, ומכאן סנהדרין גדולה. סנהדרין קטנה מצד השמאל, (בראשית א) את המאור הקטן לממשלת הלילה.

וכמו שם זה, תפארת - את המאור הגדל לממשלת היום, שנאמר בו (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו. את המאור הקטן לממשלת הלילה, (שם) ובלילה שירה עמי. שיר הלויים, וזה יסוד. (שמואל א-ב) בן ישי חי על האדמה, שתקן עשרה מיני תהלים בשירה. והוא צדיק לשמאל, את המאור הקטן, וזו שכינה, שנוטלת מהשמאל.

פרשת כי תצא

רעיא מהימנא

וענשו אתו מאה כסף וגו' (דברים כב). מצוה זו לדון בדין מוציא שם רע, זהו שכתוב וענשו אתו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה פי הוציא שם רע על בתולת ישראל. רבותינו, וזהו אחר נשואין, שאמר לא מצאתי לכתף בתולים. ולא כל שם רע שקול, שמרגלים שהוציא שם רע על הארץ נענשו בגללה ומתו, ולא זכו בה. ואשה היא קרקע בארץ, כמו שבארנו, אסתר קרקע עולם היתה.

ואם תאמרו, שם רע עליה, שנטמאה באחשורוש, וזכתה להתלבש בה רוח הקדש, זהו שכתוב (אסתר ה) ותלבש אסתר מלכות. הרי אמר הקדוש ברוך

פרשת כי תצא

רעיא מהימנא

וענשו אתו מאה כסף וגו'. (דברים כב) פקודא דא, לדון בדין מוציא שם רע. הדא הוא דכתיב, וענשו אתו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. רבנן, והאי איהו בטר נשואין, דאמר לא מצאתי לכתף בתולים, ולא כל שם רע שקול, דמרגלים דאפיקו שום ביש על ארעא, אתענשו בגינה, ומיתו ולא זכו לה. ואתתא קרקע איהי בארעא, כמה דאוקמוה, אסתר קרקע עולם היתה.

ואי תימרון שום ביש עליה, דאסתאבת באחשורוש, וזכתה לאתלבשא בה רוחא דקדשא. הדא הוא דכתיב, (אסתר ה)

הוא, (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. ורוח הקדש שכינה היתה, שהיא שם שהתלבשה באסתר.

אבר רבתינו, אוי לאותם שאוכלים תבן תבל של התורה (חמור של התורה שנחשב ח'כם מ'פלא ו'רב ר'בנו) ולא יודע בסתרי תורה, אלא קלים וחמורים של התורה. קלים תבן של התורה. וחמורה של התורה חטה, חט ה', עץ של טוב ורע.

אין דרך של מלך ומלכה לרכב על חמור, אלא על סוסים, זהו שפתוב (חבוק ג) כי תרכב על סוסים מרפבתיה שועה. שאין מזלזלים במלכות להרפיב המלכה על חמור. כל שפן מלך, אין זה מקום הדיוט עבד, שדרפו לרכב על חמור. ולכן כתוב במשיח (זכריה ט) עני ורוכב על חמור. עני הוא שם בסימן: ערובין, נדה, יבמות. ושאר משניות בכלל. ולא נקרא שם מלך, עד שרוכב בסוסה שלו, פגסת ישראל.

בשהקדוש ברוך הוא מחוץ למקומו, אינו מלך. וכשחוזר למקומו, (זכריה יד) והיה ה' למלך. וכן ישראל, נאמר בהם, כל ישראל בני מלכים. כמו שהאב, הם בניו. אינם בני מלכים, עד שיחזרו לארץ ישראל. ואם תאמר שהדיוט זה, אף על גב שהוא הדיוט לרבנו, ברכה עליו נאמר אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך. והדיוט זה לגבי המלך עבד מטטרון. ואדם הראשון שלא שמר את הכבוד שנתנו לו, הורידו אותו לאכל עם חמורים, ואמר, אני וחמורי נאכל באבוס אחד. ויששכר זכה

ותלבש אסתר מלכות. הא אמר קדשא בריך הוא, (ישעיה מב) אני יי' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. ורוחא דקדשא שכינתא הות, דאיהי שם דאתלבשת באסתר. אבר רבנו, ווי לאינון דאכלין תבן תבל

דאורייתא (חמור דאורייתא דאתחשיב ח'כם מ'פלא ו'רב ר'בנו) ולא ידע בסתרי דאורייתא, אלא קלין וחמורין דאורייתא, קלין תבן דאורייתא, חומרא דאורייתא, חטה, חט ה', אילנא דטוב ורע.

לית דרכא דמלכא ומטרוניתא, למרכב על חמרא, אלא על סוסון. הדא הוא דכתיב, (חבוק ג) כי תרכב על סוסים מרפבותיה שועה. דאין מזלזלין במלכותא, למרכב מטרוניתא על חמרא. כל שפן מלכא, לית דין אתר הדיוט עבד, דארחיה למרכב על חמרא. ובגין דא כתיב ביה במשיח, (זכריה ט) עני (דף רע"ז ע"א) ורוכב על חמור. עני איהו תמן בסימן, ערובין נדה יבמות, ושאר מתניתין בכלל. ולא אתקרי תמן מלך, עד דרכיב בסוסיא דיליה פגסת ישראל.

קדשא בריך הוא כד איהו לבר מאתריה, לאו איהו מלך. וכד אתהדר לאתריה, (זכריה יד) והיה יי' למלך. והכי ישראל, אתמר בהון, כל ישראל בני מלכים. פגוונא דאבא, אינון בניו. לאו אינון בני מלכים, עד דיהדרון לארעא דישראל. ואי תימא דהדיוט דא, אף על גב דאיהו הדיוט לגבי מאריה, ברכתא עליה אתמר, אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך. והדיוט דא לגבי מלכא עבד מטטרון. ואדם קדמאה דלא נטר יקר דיהבו ליה, נחתו ליה למיכל עם חמורים, ואמר אני וחמורי נאכל באבוס אחד. ויששכר בהאי